

*Na osnovu člana 95. Pravila Javne ustanove Osnovne škole “Hasan Kikić” Sarajevo i Priručnika za organizaciju i realizaciju odgojno-obrazovnog procesa u okolnostima pandemije COVID-19, Školski odbor, na prijedlog Nastavničkog vijeća Javne ustanove Osnovne škole “Hasan Kikić” Sarajevo, Školski odbor na sjednici održanoj dana 21.03. 2024. godine, d o n o s i:*

## **ETIČKI KODEKS PONAŠANJA U ONLINE OKRUŽENJU JU OŠ „HASAN KIKIĆ“ SARAJEVO**

### **I OPĆE ODREDBE**

#### **Član 1.**

#### **(Predmet i cilj)**

Prema uputstvu Ministarstva za odgoj i obrazovanje Kantona Sarajevo, sve škole koriste neku od platformi za izvođenje online nastave. Direktori, nastavnici, stručni saradnici i učenici tada komuniciraju unutar virtuelnih učionica. S obzirom da online okruženje za učenje u osnovnim školama predstavlja relativno novi koncept odgojno-obrazovnog rada, bitno je da se zasniva na istim etičkim principima kao u redovnom nastavnom procesu. Etički kodeks podrazumijeva smjernice u međusobnoj saradnji i komunikaciji učenika s nastavnicima i stručnim saradnicima, radnu etiku članova školske zajednice, te prava i obaveze svih sudionika online procesa, kao i moguće sankcije za kršenje istih u skladu sa Pravilima JU OŠ „Hasan Kikić“ i Pravilnikom o radu JU OŠ „Hasan Kikić“.

Etički kodeks ponašanja u online okruženju sastoji se od pravila i principa ponašanja prilagođenih potrebama škole u smislu čuvanja dostojanstva učenika, nastavnika i stručnih saradnika škole.

Cilj etičkog kodeksa ponašanja u online nastavi je stvaranje uslova koji svim sudionicima osiguravaju lični razvoj u skladu s njihovim sposobnostima, zaštitu dostojanstva i ličnog integriteta i pravnu zaštitu od svakog oblika potencijalnog online nasilja.

## **II PRAVNI OSNOVI PRIMJENE KODEKSA**

### **Član 2.**

#### **(Obaveza poštovanja)**

Uposlenici škole, učenici, roditelji, kao i svi oni koji su uključeni u odgojno-obrazovni rad škole za vrijeme online nastave, dužni su, u obavljanju svojih poslova, pridržavati se odredbi ovog Etičkog kodeksa.

Kodeks ponašanja opisan ovdje jest opštevažeći jer ga saglasno usvajaju svi relevantni organi školske zajednice (Nastavničko vijeće, Vijeće roditelja i Školski odbor).

Nepoštovanje etičkog kodeksa će se tretirati slično nepoštovanju Pravila JU OŠ „Hasan Kikić“, Pravilnika o radu JU OŠ „Hasan Kikić“ i Pravilnika o kućnom redu sa etičkim kodeksom

JU OŠ „Hasan Kikić“. Protiv prekršitelja mogu biti poduzete i odgojno-disciplinske mjere u skladu sa Pravilima škole, ukoliko je riječ o učenicima škole, odnosno biti pokrenuti disciplinski postupci ukoliko je riječ o uposlenicima škole u skladu sa Pravilnikom o radu.

## **III KODEKS PONAŠANJA U ONLINE OKRUŽENJU ZA UČENJE**

### **Član 3.**

#### **(Pravila za vrijeme online nastave)**

Opštevažeća pravila koja se moraju poštovati od strane učenika, nastavnika/stručnih saradnika, roditelja kao i svih onih koji su uključeni u odgojno-obrazovni rad škole za vrijeme online nastave:

1. Učenici i nastavnici su obavezni prisustvovati online nastavi u realnom vremenu, pridržavajući se već utvrđenog rasporeda časova i smjena, osim ako odlukom Ministarstva ili direktora nije drugačije definisano.
2. Razredna nastava u prvoj trijadi, od I do III razreda, može odstupati od izvođenja u realnom vremenu i nastavu izvoditi prema mogućnostima učenika u pojedinim segmentima nastavnog procesa. Svako odstupanje od modusa izvođenja nastave u realnom vremenu dogovaraju nastavnici razredne nastave na nivou aktiva i isto se odnosi na sva odjeljenja određene generacije učenika, uz prethodnu saglasnost direktora škole.
3. Učenici su obavezni aktivno sudjelovati u praćenju predviđenog programa i realizaciji predviđenih zadataka.

4. Za vrijeme online komunikacije učenici i nastavnici dužni su poštovati pravila komunikacije (poštivanje svih sudionika komunikacije, bez neprikladnih i uvredljivih izjava po bilo kojoj osnovi).
5. Učenici se moraju ponašati primjereno u online okruženju, što znači da vrijede slična pravila ponašanja i ophođenja kao i u učionici, a za neprimjerene oblike ponašanja učenicima mogu biti izrečene odgojno-disciplinske mjere.
6. Nastavnici i stručni saradnici se u online okruženju moraju ponašati primjereno, što znači da vrijede slična pravila ponašanja i ophođenja kao i u učionici, a za neprimjerene oblike ponašanja biti će pokrenuti disciplinski postupci.
7. Učenici su se, s aspekta evaluacije učeničkih postignuća i znanja, dužni suzdržavati od prepisivanja i lažnog predstavljanja u toku online nastave s ciljem sticanja neetičke prednosti u odnosu na druge.
8. Nastavnici su obavezni obezbijediti povratne informacije i dodatne izvore znanja pri obradi, ponavljanju, utvrđivanju nastavnog sadržaja.
9. Nastavnik u toku online nastave treba biti dostupan za sva eventualna dodatna objašnjenja. Nastavnik je obavezan u svakom momentu da animira učenike u online okruženju na rad i aktivnosti različitim metodama i pristupima u radu.
10. Svi nastavnici treba da vode računa o prihvatljivoj opterećenosti učenika sadržajima koje im dostavljaju te da koriste olakšavajuće mogućnosti redukcije nepotrebnih sadržaja i usmjere se na ishode učenja.
11. Nastavnici su dužni da na nivou aktiva dogovore kriterije ocjenjivanja i ocjenjuju učenike za aktivnosti, zadatke i zadaće koje rade u online okruženju. Za svaku ocjenu nastavnici su dužni odmah da obavijeste učenika u skladu s javnosti podataka o ocjenama.
12. Nastavnicima je dozvoljena kombinacija upotrebe aplikacije ClassDojo uz službeni Office365 pri realizaciji nastavnih sadržaja. Aplikacija ClassDojo je fakultativan izbor nastavnika i nije obavezna u upotrebi u odnosu na Office365.
13. Nastavnici su dužni da vode računa o opterećenosti vida i kičmenog stuba učenika u radu za računarom, tabletima i mobitelima, te da integrišu povremeno i smjernice učenicima da se razgibaju, odmore oči i poboljšaju cirkulaciju.

14. Nastavnici su posebno dužni da vode računa o potrebama učenika s teškoćama, koji u online okruženju rade prema individualnim ili individualiziranim nastavnim planovima i programima.
15. Za učenike koji nemaju računarsku opremu, nemaju pristup internetu ili učenike koji su u stanju socijalne potrebe škola će, u skladu s mogućnostima kojima raspolaže, obezbijediti dostupnost nastavnog sadržaja u nekoj drugoj formi koja odgovara mogućnostima učenika da prate nastavu (CD, printani materijal).
16. Učenici koji imaju pristup internetu online nastavu, osim na računaru, mogu pratiti i preko mobitela.
17. Roditelji su obavezni aktivno učestvovati u procesu izvođenja online nastave u vidu obezbjeđivanja uslova za rad, kao i odgovarajućeg nadzora nad učenicima u toku realizacije online nastave.
18. Roditelji su obavezni sve tehničke probleme u vezi pristupa online nastavi prijaviti na vrijeme razredniku ili koordinatoru platforme.
19. Na aktivnosti roditelja u komunikaciji u okviru online okruženja odnose se odredbe Etičkog kodeksa za roditelje iz Pravilnika o kućnom redu sa etičkim kodeksom JU OŠ „Hasan Kikić“.
20. Učenicima se strogo zabranjuje korištenje neprimjerenog sadržaja unutar aplikacija i platforme. Učenici moraju da vode računa da profilne slike koje biraju također budu etički primjerene i da ne vrijeđaju nikoga.
21. Učenicima nije dozvoljeno da drugim učenicima otkrivaju svoje pristupne podatke za pristup aplikaciji. Ukoliko se to učini, za sve moguće zloupotrebe sistema odgovaraju učenik i roditelji učenika.
22. Učenicima nije dozvoljeno formiranje privatnih grupa u službenom školskom online okruženju bez odobrenja direktora škole, budući da iste opterećuju sistem i moguće su zloupotrebe istih za kršenje odredbi ovog Kodeksa bez naročitog nadzora.
23. Na platformu nije dozvoljeno postavljati povjerljive informacije ili informacije koje zadiru u prava na zaštitu ličnih podataka trećih lica, bez njihovog znanja i saglasnosti.
24. Platformu nije dozvoljeno koristiti za postavljanje i dijeljenje neformalnog/zabavnog sadržaja.

25. Strogo se zabranjuje pisanje uvredljivih poruka, slanje bilo kakvih elektronskih materijala uvredljivog sadržaja, kako od strane učenika jednih prema drugim, tako i učenika prema nastavnicima te nastavnika prema učenicima.
26. Na platformi koja je predviđena za online nastavu zabranjeno je postavljanje nenastavnog sadržaja tj. sadržaja koji ne služi svrsi realizacije nastavnog procesa.
27. Netematsko „spamiranje“ tj. opterećavanje online komunikacije irelevantnim sadržajima ili temama koja nemaju veze s nastavnim sadržajem nije dozvoljeno. Namjerna opstrukcija rasprave slanjem besmislenih postova kojima je svrha uništiti diskusiju također je zabranjena i spada pod „spam“.
28. Uz formalne obilike ponašanja u online okruženju, učenici i nastavnici su dužni da vode računa i o neformalnim oblicima komunikacije (npr: izbjegavanje poruka pisanih isključivo velikim slovima - ovakav vid pisanja smatra se vikanjem, jer se velika se slova koriste samo u slučaju ako je riječ o upozorenju ili važnoj obavijesti).
29. Verbalni napad više učenika na jednog od učenika, ili bilo kakav oblik verbalnog ili drugih oblika nasilja u online okruženju bit će tretiran u skladu sa Smjernicama u slučajevima nasilja u BiH, te sankcionisan odredbama Pravila škole,
30. Zabranjeno je bezrazložno poticanje svađe od strane jednog ili više učenika i uključivanje velikog broja učenika u iste, kako bi se ometale normalne diskusije.
31. Nije dozvoljeno:
  - a) maltretiranje, uznemiravanje ili zlostavljanje putem elektronske pošte ili chata u bilo kojem obliku,
  - b) postavljanje sadržaja koji onemogućuju normalno funkcionisanje online nastave,
  - c) svjesno slanje virusa i malicioznih sadržaja koji mogu ugroziti ličnu imovinu drugih korisnika ili škole,
  - d) slanje neželjenih elektronskih poruka, kao i slanje komercijalnih oglasa (spam mail),
32. Zabranjeno je postavljanje linkova irelevantnih za nastavni proces, bez opisa na kakav sadržaj vode, linkovanje koje vodi ka malicioznim sadržajima smatraće se kršenjem odredbi ovog Kodeksa.
33. Svako kršenje autorskih prava na grupama smatra se ličnom odgovornošću sudionika online nastave koji je iste postavio.

34. Zabranjeno je snimanje, uzimanje screenshotova iz rada na grupama ili iz chata u svrhu objave na društvenim mrežama, drugim komunikacijskim alatima ili za bilo kakvu eksternu upotrebu izvan sistema Office365.

Učenici i nastavnici koji izuzimaju IT opremu koja je u vlasništvu Škole, u svrhu odvijanja online nastave, obavezni su prilikom preuzimanja iste potpisati revers – revers mora sadržavati vlastoručni potpis nastavnika ili roditelja/staratelja za učenika.

#### **Član 4.**

##### **(Sankcionisanje korisnika)**

Korisnici su se pri radu u grupama dužni pridržavati pravila ponašanja u komunikaciji unutar grupe ljudi. Poruke s grupa dostupne su velikom broju ljudi i često se čuvaju godinama u javno dostupnim arhivama, navodeći korisnike da na temelju njih donose pozitivne ili negativne zaključke o autorima tih poruka. Neprihvatljivo ponašanje na grupama se označava izrazom "Abuse". Ukoliko korisnik ne poštuje propisana pravila ponašanja bit će sankcioniran u skladu s pravilima rada Abuse službe Office365, a isti će se smatrati kršenjem odredbi ovog Kodeksa.

Zloupotreba okruženja na kojem se odvija online nastava odnosi se na situacije u kojima korisnici online procesa pozivaju na mržnju, netrpeljivost i rasizam, bilo kroz komentarisanje raznih objava ili lično iskazivanje kontraverznih stavova na vlastitom profilu. U nedozvoljen sadržaj, osim pozivanja na mržnju, spada i neprimjeren sadržaj poput golotinje i provokativnog sadržaja kojem nema mjesta u online okruženju čiji su korisnici nastavnici i djeca.

Kršenje pravila ponašanja i zloupotreba platforme na kojoj se odvija online nastava može dovesti do sankcija poput suspenzije profila korisnika (nastavnika ili učenika) koji je objavljivao nedozvoljen sadržaj, a može rezultirati i drugim ozbiljnim mjerama za koje odgovorna lica odgovaraju pred organima reda i zakonom.

U slučaju zloupotrebe naloga učenika, kao i njihovih šifri (zloupotreba putem IT komunikacije), primjenjuje se odgojno-disciplinska mjera koja se može izreći učeniku, a čija je procedura i postupak izricanja predviđen. Pravilima JU OŠ "Hasan Kikić" Sarajevo

## **IV PRAVNE KOMPLIKACIJE I POSLJEDICE**

### **Član 5.**

#### **(Odgovornost korisnika za aktivnosti napravljene pod njihovim korisničkim imenom)**

Korisnici su odgovorni za sve aktivnosti napravljene pod njihovim korisničkim imenom. Korisnici trebaju obratiti pažnju na to kako im izgleda profil i koje informacije stoje na njemu, trebaju paziti na svoj online imidž. Sve što se napiše ili postavi u online okruženju ostaje memorisano u sistemu te je dokazivanje prekršaja i kršenja propisa izuzetno jednostavno.

U slučaju pribavljanja dokaza na neprikladno i neadekvatno ponašanje korisnika, bit će obavješteni nadležni organi. Navedenim organima će škola dostaviti svi podatke prekršitelja u koje mogu spadati i lični podaci kao što su ime i prijavljena adresa, napisane poruke, IP adresa s koje se prijavio korisnik, te drugi traženi podaci koji su u skladu sa zakonom.

Sve objave neprimjerenog sadržaja bit će uklonjene, a podaci autora će biti proslijeđeni školi na daljnje postupanje u skladu s pravilima JU OŠ „Hasan Kikić“.

## **V PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE**

### **Član 6.**

#### **(Usvajanje i stupanje na snagu)**

Etički kodkes stupa na snagu sa danom usvajanja od strane Školskog odbora.

Nastavničko vijeće je organ nadležan za tumačenje Etičkog kodeksa u online okruženju i tumačenja Nastavničkog vijeća su konačna.

Izmjene i dopune Etičkog kodeksa u online okruženju predlaže Nastavničko vijeće na osnovu dostavljenih prijedloga od strane Odjeljenskih vijeća i Vijeća roditelja škole, a usvaja Školski odbor.

Datum: 21.03. 2024.

Broj: 01-1-1728/24

PREDSJEDNICA ŠKOLSKOG ODBORA

---